

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-115>

Собкович Олеся, мистецтвознавець, незалежний дослідник

МИСТЕЦТВО І ВІЙНА: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХРИСТІЯНСЬКИХ РЕЛІГІЙНИХ ОБРАЗІВ І СЮЖЕТІВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Ключові слова: війна, українське сучасне мистецтво, християнські релігійні образи.

Olesia Sobkovych, Art Historian, Independent Researcher

ART AND WAR: INTERPRETING CHRISTIAN RELIGIOUS IMAGES AND THEMES IN CONTEMPORARY UKRAINIAN ART

Summary. This publication explores the distinctive interpretation of Christian religious images and themes in contemporary Ukrainian art amid wartime, highlighting it as one of significant trends within the field development.

Key words: War, Ukrainian Contemporary Art, Religious Images.

Нині фіксуємо характерну ознаку сучасного українського мистецтва – звернення до традиції східнохристиянського сакрального малярства, української народної ікони, народної картини, фольклору та мистецтва українського бароко, які визначали українську національну традицію ще від початку XX століття і є частиною ідентичності української нації. Це демонструє прагнення художників унаочнити самобутність української культури (через доказовість української мистецької спадкоємності, тягlostі традиції), яка, тим не менше, розвивалася в руслі загальноєвропейських тенденцій і виявляє належність до європейського контексту.

Такий діалог з минулим підкреслює національне звучання творів і відповідає нинішній потребі захисту культурної спадщини України в умовах загрози її фізичного знищення, ствердження української культури, її самобутності у світовому мистецькому просторі в ситуації, коли її намагаються заперечити та знівелювати.

Окреслені меседжі набувають активного звучання у мистецьких роботах, створених переважно після початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України у 2022 році.

Варто відмітити, що більшість сучасних художників оминають розробку масштабних за своїм змістом серій. Натомість вони працюють з тим

чи іншим біблійним сюжетом або певним іконографічним типом святих. При цьому бачимо акцентування на образах та подіях, які сутолосно нішінім реаліям в Україні, втілюють ідею заступництва/захисту, жертвості, відданості своїй місії, непорушності власних переконань як основи для переможної боротьби і можливості майбутнього. Так, серед українських художників (Алла Сорочан, Аліса Ложкіна, Андрій Дудченко, Данило Мовчан, Олександр Животков, Олег Грищенко, Оля Рондяк, Олексій Ревіка, Сергій Радкевич й інші) поширене апелювання до теми Страстей Христових, образу святого Георгія, Архангела Михаїла та Діви Марії.

Працюючи із сакральними християнськими образами святих, митці не прагнуть говорити про релігію (наратив християнського вчення зчитується опосередковано). Їх мета інша – передати масштаб трагедії подій війни для України і Світу та розкрити актуальний меседж через знайомий більшості образ чи символ, що вже несе певне загальнолюдське (поза релігійне) стале емоційне та смислове навантаження. В таких випадках спостерігаємо досить вільну авторську інтерпретацію іконографічних канонів, накладання меседжів і почуттів, що містять твори християнської тематики на сьогоднішній, симптоматичний військовому часу символів, мотивів, подій. Такий синтез формує широкий простір трактувань, підкреслюючи позачасову актуальність сенсів, закладених у сакральне мистецтво.